

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania L. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o odsetki i prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 1 lipca 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 maja 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 30 maja 2019 r. oddalił apelację skarżącego ubezpieczonego L. K. od wyroku Sądu Okręgowego w C. z 22 lutego 2018 r., który rozpoznał odwołania ubezpieczonego od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z 29 maja 2017 r. i z 19 lipca 2017 r. w sprawie emerytury pomostowej, przyznanej mu od 1 maja 2015 r. Wniosek ubezpieczonego o przyznanie prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach zawarty w apelacji z 25 marca 2018 r. przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C..

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W uzasadnieniu podał, że decyzją z 29 maja 2017 r. pozwany wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w C. z 14 marca 2017 r. przyznał mu emeryturę pomostową w kwocie

zaliczkowej od 1 maja 2015 r. W odwołaniu ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do odsetek za nieterminowe przyznanie i wypłacenie świadczenia, naliczonych od 1 maja 2015 r. Kolejną decyzja z 19 lipca 2017 r. pozwany przyznał prawo do emerytury pomostowej od 1 maja 2015 r. z terminem płatności na 1 dzień miesiąca. W odwołaniu ubezpieczony zarzucił, iż organ błędnie nie ustalił emerytury w sposób przewidziany dla emerytur z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Wyrokiem z 22 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w C. nie uwzględnił odwołania ubezpieczonego a Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 30 maja 2019 r. oddalił apelację, natomiast wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach zawarty w apelacji z 25 marca 2018 r. przekazał do rozpoznania ZUS w C.

Sąd Apelacyjny dopuścił się naruszenia art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez błędne przyjęcie braku pełnej i nieograniczonej w czasie odpowiedzialności organu ubezpieczeniowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, w sytuacji gdy możliwe było wydanie przez organ decyzji zgodnej z prawem, przyznającej ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej na podstawie dostępnych organowi dowodów. Zdaniem Sądu Apelacyjnego niezasadne jest żądanie odsetek od niewypłaconych świadczeń od 1 maja 2015 r., albowiem ZUS nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej od miesiąca, w którym złożono wniosek o to świadczenie, tj. od 1 maja 2015 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego dopiero obszerne postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem Okręgowym w C. dało podstawy do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

Zdaniem skarżącego pozwany ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie skarżącemu emerytury pomostowej. Zważyć bowiem należy, że po wniesieniu przez ubezpieczonego do organu rentowego wniosku o przyznanie prawa do emerytury wraz z załącznikami w postaci świadectw pracy w warunkach szczególnych, ZUS miał wszystkie niezbędne dane pozwalające na wydanie rozstrzygnięcia zgodnego z prawem. Przeprowadzone postępowanie dowodowe

przed Sądem jedynie potwierdziło charakter pracy wykonywanej przez ubezpieczonego, a wskazanej w świadectwach pracy, którymi organ dysponował.

Sąd Apelacyjny naruszył także art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. poprzez przekazanie organowi rentowemu niewłaściwego wniosku o przyznanie prawa do emerytury w warunkach szczególnych. Przekazał wniosek zawarty w apelacji z 25 marca 2018 r., podczas gdy pierwszy wniosek o przyznanie emerytury za pracę w warunkach szczególnych został złożony przez ubezpieczonego w odwołaniu od decyzji z 3 sierpnia 2017 r. Biorąc pod uwagę art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (...) należy uznać, iż przekazując wniosek złożony z datą późniejszą, Sąd *de facto* uniemożliwił ubezpieczonemu domaganie się emerytury za pracę w warunkach szczególnych od daty pierwotnego wniosku z 3 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący nie wykazuje we wniosku naruszenia art. 118 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 85 ust. 1 ustawy z 17 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ten ostatni przepis stanowi, że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Natomiast zgodnie z art. 118 ust. 1 i ust. 1a Organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności

niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Z regulacji tych nie wynika norma, że odsetki jako pochodne od świadczenia głównego należą się zawsze, gdy pozwany nie uwzględnia wniosku o przyznanie emerytury a doprowadza do odwołania i postępowania przed sądem. Pozwany odmawia świadczenia, gdy ubezpieczony nie ma do niego prawa albo gdy nie wykazuje przesłanek do świadczenia. Można wówczas oceniać brak należytej staranności pozwanego lub brak zasadnych dowodów albo w ogóle brak dowodów po stronie ubezpieczonego. Również w sprawach o świadczenia z ubezpieczenia społecznego ubezpieczony nie jest zwolniony z obowiązku wykazania przesłanek swojego prawa. Spór rozstrzyga wówczas sąd i można dokonać oceny czy organ rentowy niezasadnie wydał negatywną decyzję. Nie jest więc tak, że sądowe stwierdzenie prawa jest zawsze równoznaczne z odsetkami za okres wcześniejszy, czyli nie jest uprawnione założenie wniosku o każdorazowo pełnej i nieograniczonej w czasie odpowiedzialności pozwanego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie prawa ubezpieczonego do emerytury pomostowej.

W tej sprawie znaczenie mają ustalenia oraz ocena Sądu Apelacyjnego, gdyż nie potwierdzają zarzutu skarżącego, że możliwe było wydanie decyzji przyznającej prawo do emerytury pomostowej na podstawie dowodów dostępnych organowi rentowego. Skarżący pomija we wniosku całą argumentację Sądu przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W szczególności to, że prawo do emerytury pomostowej zostało przyznane skarżącemu dopiero wyrokiem Sądu Okręgowego w C. z 14 marca 2017 r. (IV U (...)). Było to drugie orzeczenie Sądu, bowiem pierwsze, z 28 września 2015 r. (IV U (...)) uchylił Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 20 maja 2016 r. (III AUa (...)) i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Oba postępowania były bardzo obszerne – przeprowadzono dowód z akt osobowych skarżącego, jego przesłuchania w charakterze strony i zeznań licznych świadków. Dopiero ponowne

postępowanie przeprowadzone przez Sąd pierwszej instancji dało podstawy do przyznania skarżącemu prawa do emerytury pomostowej. Na tej podstawie Sąd Apelacyjny mógł uznać, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności z tytułu opóźnienia w przyznaniu i wypłacie emerytury pomostowej w okresie od 1 maja 2015 r. do 26 maja 2017 r.

Innymi słowy Sąd Najwyższy na etapie przedsądu nie rozpoznaje sprawy tak jak Sąd powszechny. Nie ocenia też podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), jako że stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i dlatego nie składają się na podstawę przedsądu ani na jej uzasadnienie a podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania. Oznacza to, że skarżący we wniosku powinien samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Skarżący nie czyni tego we wniosku. Nie wykazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Zarzuty naruszenia art. 118 ust. 1a i art. 85 ust. 1 są zbyt ogółe na tle ustaleń i argumentacji Sądu Okręgowego oraz Sądu Apelacyjnego w tej sprawie. Sumując, skoro przepisy te mają za punkt odniesienia określoną staranność lub brak zaniechania organu rentowego, to zachowanie takie można oceniać na tle szeroko rozumianej winy (czyli nie tylko jako bezprawności ale i w aspekcie winy podmiotowej), którą ustala się na podstawie stanu faktycznego. Ten zaś - na którym oparto zaskarżony wyrok - na to nie wskazuje i wiąże w ocenie naruszenia wskazanych przepisów, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie również na etapie przedsądu.

Również zarzut naruszenia art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. nie składa się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Postanowienie z punktu 3 wyroku, czyli o przekazaniu dotychczas nierozpoznanego żądania do organu rentowego na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. nie jest zaskarżalne skargą kasacyjną (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Konsekwentnie nie może być objęte podstawą przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).